Vol. 11 | No. 3039 | Sat. May 10 2025 | شنبه ۲۰ اردیبهشت ۱۴۰۴ | ۱۲ ذی‌القعده ۱۴۴۶ | سال یازدهم | شماره ۳۰۳۹ | ۸ صفحه | قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان

WWW.TAADOLNEWSPAPER.IR

تعادل

نیاز اقتصاد ایران

دلار	یورو	تمام سکه	شاخص بورس
--	--	۷۴۹۹۵۰۰۰	۳۱۶۹۵۰۴

وزیر خارجه ایران به عربستان سعودی می‌رود

توقف اقدامات متناقض امریکا پیش‌نیاز تداوم مذاکرات

صفحه ۲

بررسی تاثیر سیاست‌های یک بام و دو هوا بر اعتماد اجتماعی در گفت‌وگو با جامعه شناسان

از تایید تا تکذیب؛ همه راه‌ها به اعتماد عمومی ختم می‌شود

صفحه ۸

«تعادل» روند بازار سهام را بررسی می کند

بازی نرخ‌ها با بورس

این روزها عوامل مختلفی روی بورس تهران تاثیر دارند و هریک به گونه‌ای توانسته شرایط بازار را تغییر دهد، روند معاملات را مثبت یا منفی سازد؛ اما در این بین عاملی که همواره بورس را تحت تاثیر قرار می‌دهد نرخ سود بین بانکی است. بر اساس آخرین آمار منتشر شده، نرخ سود بین بانکی در هفته منتهی به ۱۷ اردیبهشت ۱۴۰۴ با کاهش جزئی همراه شد و از ۲۳.۹۸ درصد در هفته گذشته به ۲۳.۹۷ درصد رسید. هرچند این تغییر اندک است، اما می‌تواند نشانه‌ای از سیاست‌های پولی بانک مرکزی برای کنترل نقدینگی و مدیریت بازار پول باشد. نرخ سود بین بانکی به عنوان یکی از شاخص‌های کلیدی بازار پول تاثیر مستقیمی بر...

صفحه ۴ را بخوانید

فضای احتیاطی در بازار خودرو

بازار خودرو در ایران با ترکیبی از رکود، نوسان قیمتی و بی‌اعتمادی خریداران مواجه است

۷

یادداشت-۱

چرا ناترازی؟ چرا خاموشی برق؟

حمیدرضا صالحی

درباره خاموشی‌های اخیر صحبت‌های بسیاری مطرح می‌شود. برخی تلاش می‌کنند این بحران را به موضوعات سطحی سیاسی تنزل دهند و بهانه‌ای برای تسویه‌حساب‌های سیاسی و جناحی پیدا کنند. گروهی هم موضوعات را تک‌بعدی دیده و توجهی به متغیرهای گوناگون در بروز این بحران ندارند، اما اگر قرار باشد ریشه اصلی ناترازی و کمبود انرژی (برق) ایران را در چند کلاسه موضوعی دسته‌بندی کنیم می‌توان به موارد ذیل اشاره کرد:

۱) مهم‌ترین مشکل ایران که باعث بروز این ناترازی‌ها و کمبودها شده، فقدان سرمایه‌گذاری روی زیرساخت‌های انرژی در کشور است. از میانه‌های دهه ۸۰ خورشیدی به بعد، این روند سرمایه‌گذاری دستخوش توقف و اهمال شد تا کار به جایی رسید که ایران در ۱۴۰۴ با چنین بحرانی دست به گریبان شود. دولت‌های ایران نه خود راسا اقدام به سرمایه‌گذاری کردند و نه اجازه دادند بخش خصوصی واقعی وارد این حوزه شده و نیازهای کشور را برطرف کند. این در حالی است که کشوری مانند ترکیه که واردکننده گاز از ایران است با گاز وارداتی ایران برق تولید کرده و آن را چند برابر قیمت گاز به فروش می‌رساند یا عربستان و امارات که امروز به یکی از تولیدکنندگان مهم منطقه‌ای در این حوزه بدل شده‌اند.

۲) مساله مهم بعدی بخشنامه‌های دستوری و دخالت‌های دولت در قیمت‌گذاری‌هاست. صنعت برق کشور به اندازه‌ای ظرفیت و توانایی دارد که بتواند گلیم خود و مردم را از آب بیرون بکشد، اما دولت‌های قبل با دخالت در قیمت‌گذاری و مانع‌تراشی در مسیر ورود بخش خصوصی، امکان توسعه و رشد این بخش را مسدود کرده‌اند. دولت چهاردهم که همواره بر اجماع نخبگانی و تحلیل‌های کارشناسی تاکید دارد باید اظهارات و هشدارهای این گروه‌های نخبگی و کارشناسی را شنیده و راهکارهای عملی برای برون رفت از شرایط فعلی پیدا کند. در صورتی که دولت یک چنین زمینه‌ای را فراهم سازد، شک نکنید با مشارکت بخش خصوصی، ظرف ۳ تا ۵ سال ایران نه تنها در زمینه تولید برق و تامین نیازهای داخلی گام‌های بلندی بر می‌دارد و کمبودها پایان می‌گیرد بلکه توان صادراتی برق ایران هم افزایش می‌یابد.

۳) فرهنگ مصرف انرژی در ایران نیازمند اصلاح است. این گزاره به این معنا نیست که مردم ایران غیرعادی مصرف می‌کنند و با سایر نقاط جهان تفاوت دارند، بلکه مساله این است که زمینه مناسبی برای مصرف انرژی عمومی در کشور فراهم نشده است. استفاده از لوازم خانگی و تجهیزات پرمصرف و عدم توجه به نیازهای کشور باعث شده سرانه مصرف انرژی در ایران بالا باشد. این در حالی است که در ایران تاریخچه شکوهمندی از تطابق فرهنگی با مساله آب و هوا و اقلیم وجود دارد. مثلا در یزد که نزدیک به مناطق مرکزی و کویری کشور است، قرن‌ها قبل، بادگیرها ساخته شده است که تابستانی خنک و زمستانی گرم را برای مردم ایجاد می‌کرد، اما امروز با گسترش بی‌رویه کولرهای گازی پرمصرف و عدم توجه به نیازهای کشور، سرانه مصرف انرژی در ایران بالا رفته است.

۴) تحریم‌ها هم بدون تردید یکی از ریشه‌های مشکلات فعلی است. تحریم‌ها باعث شده تا ایران نتواند تجهیزات مناسب برای احداث نیروگاه‌ها را وارد کند و از آن مهم‌تر نتوانسته سرمایه‌های خارجی موردنیاز خود را تامین کند. اینکه دولت از طریق بهبود روابط با جهان به دنبال حل این مشکل است، جای خوشحالی دارد.

۵) معتقدم اگر ساختار تقنینی کشور، بستر مناسب برای سرمایه‌گذاری و مشارکت در حوزه انرژی را فراهم سازد، بسیاری از مشکلات حل می‌شوند. در نخستین گام می‌توان تامین انرژی صنایع ایران را به بخش خصوصی سپرد تا از دل گفت‌وگو با هم به درک مشترکی برسند. قیمت برق تولید شده توسط بخش خصوصی را اما باید عرضه و تقاضا و بازار تعیین کند. دولت باید اجازه دهد این روند در بستر اقتصادی سامان یابد و به نتیجه مناسب برسد. ازسوی دیگر باید نظارت‌ها برای مقابله با ماینرهای غیرمجاز و سایر گونه‌های فساد انرژی افزایش یابد. اگر این ضرورت‌ها مورد توجه قرار بگیرد، دولت به سرعت می‌تواند از این پیک بحرانی عبور کند.

بی‌ثباتی قیمت‌ها، نتیجه توقف گزارش‌های رسمی

قیمت آپارتمان‌ها از آگهی‌ها می‌آید

در شرایطی که بازار مسکن با رکود تورمی عمیقی دست و پنجه نرم می‌کند، سکوت آماری و قطع سامانه‌های اطلاعاتی مربوط به قراردادهای خرید و اجاره، به یکی از چالش‌های اساسی این بازار تبدیل شده است. فقدان داده‌های رسمی و شفاف، موجب شده است که بسیاری از فعالان بازار مسکن از جمله مشاوران املاک و کارشناسان اقتصادی مجبور شوند برای قیمت‌گذاری و تحلیل وضعیت بازار به آگهی‌های منتشرشده تکیه کنند. آگهی‌هایی که بسیاری از مواقع تنها تمایل مالکان برای افزایش قیمت‌ها را نشان می‌دهد و نه لزوما قیمت‌های واقعی معاملات انجام‌شده. این وضعیت، علاوه بر عدم دقت در پیش‌بینی روند بازار، می‌تواند به افزایش قیمت‌های غیرواقعی و ایجاد تورم انتظاری در میان مستأجران و خریداران منجر شود. داوود بیگی‌نژاد، نایب رییس اتحادیه املاک تهران، در این زمینه می‌گوید: با قطع شدن سامانه‌های آماری مربوطه، آگهی‌ها به تنها ابزار موجود برای تعیین قیمت‌ها تبدیل شده‌اند، اما این آگهی‌ها گاهی اوقات تنها نشان‌دهنده تمایل مالکان هستند و نه معاملات واقعی. این اظهارنظر به‌خوبی نشان‌دهنده یکی از چالش اصلی بازار مسکن در شرایط فعلی است، یعنی کمبود اطلاعات دقیق و اتکا به منابع غیررسمی که می‌تواند به افزایش قیمت‌ها و تشویش ذهنی مردم منجر شود...

صفحه ۵ را بخوانید

تصمیم فدرال رزرو آمریکا مبنی بر ثابت نگه داشتن نرخ بهره باعث افزایش جذابیت دارایی‌های دیجیتال شد

صعود بیت کوین به ۱۰۴ هزار دلار

قیمت رمزارز بیت کوین برای نخستین بار از ماه فوریه گذشته، با عبور از قله ۱۰۰ هزار دلاری، به عدد ۱۰۴ هزار ۳۴۳ دلار رسید. تصمیم فدرال رزرو آمریکا مبنی بر ثابت نگه‌داشتن نرخ بهره در سطح در تاریخ ۷ مه، باعث افزایش جذابیت دارایی‌های دیجیتال شده است. اظهارات جروم پاول، رئیس فدرال رزرو، نشان داد که خطر رکود تورمی - یعنی رشد اقتصادی کند همراه با تورم بالا - در حال افزایش است. یکی از دلایل این وضعیت، سیاست‌های تعرفه‌ای دولت ترامپ عنوان شده است. در این شرایط، بیت کوین دوباره نقش «طلای دیجیتال» را بازی می‌کند. قیمت بیت کوین در معاملات روز پنجشنبه برای اولین بار از اوایل فوریه از ۱۰۰ هزار دلار عبور کرد و در ساعاتی حتی به آستانه ۱۰۵ هزار دلار رسید. این افزایش قیمت بیت کوین حاصل ترکیبی از تغییرات اقتصادی جهانی، سرمایه‌گذاری‌های شرکتی و احساسات مثبت بازار در بحبوحه اعلام...

صفحه ۶ را بخوانید

یادداشت-۲

انتخاب در عصر هوش مصنوعی

ارغوان فرزین‌معتمد

گزارش توسعه انسانی سال ۲۰۲۵ با عنوان «مساله انتخاب: انسان‌ها و امکان‌ها در عصر هوش مصنوعی» اخیرا منتشر و رونمایی شد. این گزارش یکی از مهم‌ترین گزارش‌ها در عرصه بین‌المللی است، با توجه به سابقه اشتغال در دفتر توسعه ملل متحد، شاهد بوده‌ام که در تنظیم این گزارش از دیدگاه‌های دامنه‌وسیعی از متخصصان و دانشمندان استفاده می‌شود. از سال ۲۰۲۰ تم گزارش‌های توسعه انسانی متمرکز بر ورود به عصر آنتروپوسن بوده است. به عبارتی طبق دیدگاه دانشمندان زمین‌شناس، زمین عصر هالوسن را پشت سر گذاشته و وارد عصر جدیدی شده است که به آن آنتروپوسن یا عصر انسان ساخت گفته می‌شود. به عبارتی این عصر، عصری است که انتخاب‌ها و تصمیمات انسان نقشی بسیار تعیین‌کننده در آینده بشری دارد که بخش عمده‌ای از تخریب‌هایی که بر سیاره زمین وارد کرده، موجب شده تا زندگی در این کره خاکی با چالش‌های بسیار مواجه شود. از سال ۲۰۲۰، گزارش‌های توسعه انسانی به بررسی ابعاد مختلف عصر جدیدی پرداخته است که بدان وارد شده‌ایم و همواره ضمن تحلیل وضعیت موجود کشورهای جهان با توجه به شاخص‌های توسعه انسانی، شاخص‌های تعدیل یافته و نیز شاخص‌های جدید، تحولات پیش رو را بررسی کرده و پیشنهاداتی برای مواجهه با این تحولات ارایه داده است. در گزارش‌های ۵ سال اخیر بر تحولات ناشی از پاندمی کووید-۱۹ اشاره شده است که منجر به افت بی‌سابقه شاخص توسعه انسانی بعد از ۳۰ سال محاسبه این شاخص برای کشورها شد و دستیابی به اهداف توسعه پایدار تا سال ۲۰۳۰ را با چالش جدید مواجه ساخت. تحلیل‌های پساکووید این گزارش نشان داد که تا چه اندازه بشر به سمت بی‌قراری و بی‌ثباتی پیش می‌رود. چنانکه گزارش سال ۲۲-۲۰۲۱ بر تحولات پساکووید و زندگی در عصری متمرکز بود که به عصر بی‌قراری از آن یاد می‌شود. گزارش توسعه انسانی در این سال با عنوان: عصر ناطمینانی، زندگی‌های بی‌قرار منتشر شد. در این گزارش بر افزایش اختلالات روانی پس از کووید، بی‌عدالتی در دسترسی به واکسن و وسایل حفاظت شخصی در دوره کووید و سایر موارد اشاره داشت. در این گزارش تاکید شد که ناطمینانی پدیده‌ای جدید نیست، اما ابعاد آن امروز شکل‌های نگران کننده‌ای به خود گرفته است. «مجتمع جدید ناطمینانی» در حال ظهور است؛ وضعیتی که پیش‌تر در تاریخ بشر سابقه نداشته است. این وضعیت جدید از سه مولفه ناپایدار و به‌هم‌پیوسته تشکیل شده است: فشارهای سیاره‌ای و نابرابری‌های فزاینده در عصر انسان ساخت (آنتروپوسن)، تلاش برای تحولات بنیادین اجتماعی برای کاهش این فشارها و قطبی‌شدگی فراگیر و تشدیدشونده. این گزارش تاکید می‌کرد که همچنان شاخص توسعه انسانی در دو سال متوالی کاهش داشته است و بر نقش هوش مصنوعی به عنوان شمشیری دو لبه که در مسیر توسعه باید مورد توجه جدی قرار گیرد، تاکید داشت. گزارش ۲۴-۲۰۲۳ بر شکست بن‌بست‌ها در جهانی قطبی شده تاکید داشت. این گزارش بن‌بست خطرناکی را ارزیابی می‌کرد که ناشی از پیشرفت نابرابر توسعه، تشدید نابرابری‌ها و افزایش قطبی‌شدن سیاسی است؛ وضعیتی که باید با فوریت به آن رسیدگی شود. این گزارش بر چگونگی بازآرایی وابستگی‌های متقابل جهانی تاکید دارد و مسیری را پیشنهاد می‌کند که در آن چندجانبه‌گرایی نقشی محوری ایفا می‌کند. گزارش ۲۰۲۵ که اخیرا رونمایی شده، تمرکز خود را بر هوش مصنوعی گذاشته است. در این گزارش اشاره شده که پیشرفت توسعه انسانی با کندی بی‌سابقه‌ای مواجه و به پایین‌ترین میزان خود در ۳۵ سال اخیر رسیده است. بر اساس گزارش ۲۰۲۵ توسعه ملل متحد، ۶۰ درصد مردم امیدوارند هوش مصنوعی فرصت‌های شغلی جدید ایجاد کند. این گزارش نشان می‌دهد که چگونه هوش مصنوعی می‌تواند جرقه‌ای برای احیای توسعه باشد.

فراتر از نرخ نگران کننده کندی در پیشرفت جهانی، این گزارش افزایش نابرابری‌ها بین کشورهای فقیر و ثروتمند را نشان می‌دهد. در حالی که مسیرهای سنتی توسعه تحت فشارهای جهانی قرار گرفته‌اند، اقدامات قاطع برای رهایی جهان از رکود بلندمدت در پیشرفت ضروری است.

آخیم اشتاینر، مدیر دفتر توسعه ملل متحد در رونمایی این گزارش تاکید کرد که «برای دهه‌ها در مسیر دستیابی به جهانی با توسعه انسانی بسیار بالاتا سال ۲۰۳۰ قرار داشتیم، اما این کندی نشانه تهدیدی واقعی برای پیشرفت جهانی است. اگر روند کند پیشرفت در سال ۲۰۲۴ به «وضعیت عادی جدید» تبدیل شود، آن نقطه عطف ۲۰۳۰ ممکن است برای دهه‌ها عقب بیفتد و جهان را به مکانی ناامن‌تر، نابرابرتر و آسیب‌پذیرتر در برابر شوک‌های اقتصادی و زیست محیطی تبدیل کند». به گفته این گزارش، برای چهارمین سال پیاپی، نابرابری بین کشورهایی با شاخص توسعه انسانی پایین و بسیار بالا در حال افزایش است. این روند، یک الگوی بلندمدت کاهش نابرابری میان کشورهای ثروتمند و فقیر را معکوس کرده است. چالش‌های توسعه برای کشورهایی با پایین‌ترین رتبه در شاخص توسعه انسانی بسیار شدید است. گزارش نشان می‌دهد که عواملی چون افزایش تنش‌های تجاری، بحران رو به وخامت بدهی و صنعتی‌سازی بدون اشتغال‌زایی از جمله دلایل این افت هستند. گزارش تاکید می‌کند که هوش مصنوعی (AI) با سرعتی سرسام‌آور وارد میدان شده است. گزارش بر این موضوع متمرکز است که چطور افراد باید در مواجهه با هوش مصنوعی توانمند شوند و چطور از هوش مصنوعی برای عملکرد بهتر و نه جایگزینی برای انسان استفاده کنند. این گزارش به بررسی زوایای مختلف استفاده از هوش مصنوعی در مسیر توسعه و نحوه مواجهه انسان با این ابزار رو به رشد می‌پردازد.

گزارش توسعه انسانی در عین حال کشورها را بر اساس شاخص توسعه انسانی رتبه‌بندی می‌کند. بر اساس رتبه‌بندی ۲۰۲۵ که بر اساس داده‌های سال ۲۰۲۳ صورت گرفته است، ایران با ۰،۰۰۶ افزایش به عدد ۰،۷۹۹ رسیده است و همچنان در بین کشورهای سطح بالای شاخص توسعه انسانی قرار دارد. باید توجه داشت که داده‌های مورد استفاده در رتبه‌بندی مربوط به داده‌های سال ۲۰۲۳ است. عدد شاخص ایران از سال ۲۰۲۱ و پس از سه سال روند کاهنده روند فزاینده به خود گرفته است. رتبه ایران در رتبه‌بندی اخیر در بین ۱۹۳ کشور رتبه ۷۵ بوده است. شایان ذکر است که رسیدن به عدد شاخص ۰،۸ سبب قرار گرفتن ایران در طبقه خیلی بالای شاخص توسعه انسانی خواهد شد. در عین حال توجه به این نکته ضروری است که ایران در شاخص توسعه انسانی تعدیل شده با نابرابری عدد شاخص ۰،۶۴۳ را کسب کرده که کمتر از شاخص توسعه انسانی است که البته نسبت به سال قبل بهبود داشته است. در عین حال شاخص توسعه انسانی تعدیل شده با شاخص توسعه جنسیتی عدد ۰،۸۷۵ است که همچنان ایران را در گروه ۵ به معنای گروه با عدد شاخص پایین قرار داده است. ضمن اینکه عدد شاخص نیز نسبت به دوره قبل افت داشته است. در نهایت شاخص تعدیل شده با فشار سیاره برای ایران عدد ۰،۷۲۵ بوده که کمتر از عدد شاخص توسعه انسانی ایران و به معنای فشار روی سیاره است. این شاخص از دو معیار میزان انتشار کربن و ردپای استفاده از مواد تشکیل شده است. ردپای سرانه مواد برای ایران در شاخص اخیر، ۵،۹۳ تن و تولید کربن سرانه ۹،۱۷ تن برای ایران بوده است. در صورتی که هیچ فشاری توسط کشوری بر سیاره زمین وارد نشود، شاخص توسعه انسانی و شاخص فشار سیاره برابر می‌شوند.

آنچه از گزارش توسعه انسانی و اعداد مربوط به شاخص‌ها در ایران باید مورد توجه سیاستگذاران باشد:

-آینده کار و هوش مصنوعی؛ سیاستگذاری و برنامه‌ریزی در راستای استفاده از هوش مصنوعی و فناوری‌های نوین در توسعه مهارت‌ها و اشتغال و ایجاد آمادگی برای ورود به دنیای جدید کار

-توجه به تحولات سریع هوش مصنوعی و تاثیرات آن بر روابط اجتماعی؛ سیاستگذاری و برنامه‌ریزی جدی برای آموزش و توانمندسازی افراد در گروه‌های سنی، شغلی، حرفه‌ای و تحصیلی مختلف برای آگاهی از این تحول عظیم، رویارویی درست با آن و استفاده صحیح از آن در مسیر توسعه انسانی ضروری است. در این مسیر توانمندسازی و آموزش باید به عنوان یک کالای عمومی در دسترس همگان قرار گیرد.

-کاهش فشار بر سیاره و سیاستگذاری‌های مبتنی بر حفظ محیط زیست، مدیریت پسماند و اقتصاد چرخشی؛ ضروری است تا سیاستگذاران و برنامه‌ریزان به ظرفیت‌های مردمی و استفاده از شیوه‌های مشارکتی در مدیریت پسماند و اقتصاد چرخشی که هزینه‌های کمتر و منافع بیشتری را برای اقتصاد و جامعه در بر دارد، توجه جدی داشته و نوآوری‌هایی در این خصوص داشته باشند.

هوش مصنوعی یک تحول عظیم در عصر حاضر است که گریزی از آن نیست. آنچه مهم است انتخاب ما و نحوه مواجهه ما با این فناوری در مسیر توسعه انسان، جامعه، کشور و بشر و نه محصور شدن در هوش مصنوعی در مسیر نابودی انسان، جامعه، کشور و بشر است.

یادداشت-۳

نرخ بهره بین بانکی دماسنج وضعیت بازارها

بهمن فلاح

نرخ بهره بین بانکی یکی از شاخص‌های کلیدی در ارزیابی وضعیت بازار پول است. این شاخص به صورت مستقیم نشان می‌دهد که بازار پول در چه مسیری حرکت می‌کند. به طور کلی، زمانی که نرخ بهره بین بانکی کاهش پیدا می‌کند، می‌توان این گونه تحلیل کرد که ناترازی پولی و فشار ناشی از تقاضای پول در بانک‌ها کاهش یافته است. در چنین شرایطی، با توجه به کاهش تقاضا در بازار بین بانکی، نرخ بهره نیز روند کاهشی پیدا می‌کند. در مقابل، هنگامی که بانک‌ها با ناترازی‌های بیشتری روبه‌رو می‌شوند یا نیاز به تامین نقدینگی بیشتری دارند، تقاضای پول در بازار بین بانکی افزایش می‌یابد. این مساله منجر به رشد نرخ بهره بین بانکی می‌شود. تغییرات نرخ بهره معمولا مرتبط با میزان نقدینگی در سیستم پولی است. افزایش نرخ بهره به طور معمول نشان‌دهنده بالا رفتن انتظارات تورمی و نیاز بیشتر بانک‌ها به منابع مالی است. انتظارات تورمی در اقتصاد ایران، عمدتا ناشی از عوامل سیاسی و ریسک‌های مرتبط با آن است. این ریسک‌ها معمولا اثرات مستقیم خود را بر بودجه دولت و میزان کسری بودجه نشان می‌دهند. در نتیجه، دولت برای پوشش کسری بودجه به سمت تامین مالی پولی و انتشار اوراق قرضه سوق می‌یابد. این فرآیند منجر به افزایش تقاضای پول در بازار و درنهایت رشد نرخ بهره بین‌بانکی می‌شود. یکی از دلایل اصلی پیگیری این شاخص از سوی فعالان بازار سرمایه، تاثیر مستقیم آن بر بورس است. تجربه نشان داده که بین نوسانات نرخ بهره بین‌بانکی و رشد یا نزول بازار سرمایه رابطه‌ای مستقیم وجود دارد. این شاخص، از دیدگاه سرمایه‌گذاران بورس، منعکس‌کننده میزان انتظارات تورمی و سطح ریسک‌های سیستماتیک در اقتصاد است. به بیان دیگر، زمانی که نرخ بهره بین بانکی کاهش پیدا می‌کند، این پیام را مخابره می‌کند که با گذشت زمان، نرخ بهره در بازار پول یا همان نرخ سود بانکی نیز کاهش پیدا خواهد کرد. در چنین شرایطی، بازار سرمایه جذاب‌تر شده و شاخص قیمت به درآمد (P/E) شرکت‌ها افزایش پیدا می‌کند. نتیجه این روند، رشد بازار سرمایه و افزایش استقبال سرمایه‌گذاران است. یکی از نقاط عطف در ارتباط بازار سرمایه با نرخ بهره بین بانکی، تجربه سال ۱۳۹۹ است. در آن دوره، زمانی که عبدالناصر همتی ریاست بانک مرکزی را بر عهده داشت، نرخ بهره بین بانکی به طرز قابل توجهی کاهش پیدا کرد. این کاهش نرخ بهره تاثیر مستقیمی بر سطح عمومی نرخ سود بانکی گذاشت و باعث شد حجم بالایی از نقدینگی به سمت بازار سرمایه روانه شود. در نتیجه، بازار سرمایه در آن دوره رشد قابل ملاحظه‌ای را تجربه کرد و حجم ارزش معاملات افزایش یافت. اما این رشد به حدی بود که بازار سرمایه وارد فاز حبابی شد و بسیاری از سرمایه‌گذاران متضرر شدند...

ادامه در صفحه ۳

یادداشت-۴

ایران و یک مزیت صادراتی مهم

علی نقوی

در عصر گذار از اقتصادهای منبع‌محور به اقتصادهای دانش‌محور، صادرات خدمات فنی و مهندسی به عنوان یکی از ارکان تحول‌آفرین در رشد پایدار و قدرت نرم کشورها شناخته می‌شود. این حوزه نه تنها منبعی پویا برای ارزآوری، اشتغال و انتقال فناوری است، بلکه در حکم بازوی اجرایی دیپلماسی اقتصادی عمل می‌کند. برای کشوری همچون ایران که از ذخایر انسانی متخصص، سابقه فنی قابل اتکا و توان اجرایی برخوردار است، صادرات خدمات فنی و مهندسی می‌تواند به یکی از پایه‌های مهم حضور موثر در بازارهای بین‌المللی تبدیل شود.

ایران با دارا بودن منابع انسانی متخصص، ظرفیت‌های بی‌نظیر فنی و زیرساخت‌های صنعتی و مهندسی، پتانسیل بالایی برای گسترش صادرات خدمات فنی و مهندسی به کشورهای مختلف در سطح جهانی دارد. در این میان، برگزاری رویدادهایی نظیر «ایران اکسپو» به عنوان بزرگ‌ترین ویترین توانمندی‌های صادراتی کشور، می‌تواند به عنوان یک فرصت مهم در راستای شناسایی بازارهای جدید و معرفی توانمندی‌های مهندسی ایران در عرصه جهانی مورد بهره‌برداری قرار گیرد. در این مقاله، به بررسی جایگاه ایران در این حوزه و راهکارهای ارتقای آن خواهیم پرداخت.

برخلاف کالاهای سنتی که به طور عمده با چرخه‌های قیمتی ناپایدار و بازارهای رقابتی فشرده روبه‌رو هستند، صادرات خدمات فنی و مهندسی از مزایایی همچون ارزش‌افزوده بالا، انعطاف‌پذیری فناورانه، پایداری درآمد و خلق اشتغال نیروی متخصص و ماهر برخوردار است. تجربه جهانی نشان داده هر یک دلار صادرات خدمات فنی‌مهندسی می‌تواند تا ۲.۵ دلار ارزش‌افزوده در اقتصاد کشور مبدا ایجاد کند؛ این نسبت در مقایسه با بخش‌های صنعتی و معدنی، بسیار قابل توجه است. به عنوان مثال، در بسیاری از صنایع سنتی، ارزش افزوده حاصل از صادرات معمولا به سختی از یک دلار فراتر می‌رود. این تفاوت ناشی از ظرفیت بالای خدمات فنی و مهندسی برای استفاده از فناوری‌های جدید و بهبود فرآیندهای تولید است که در نهایت به بهبود بهره‌وری و کاهش هزینه‌ها منجر می‌شود. یکی دیگر از مزایای قابل توجه صادرات خدمات فنی و مهندسی، انعطاف‌پذیری بالای آن است. این خدمات می‌توانند در صنایع مختلف از جمله ساخت‌وساز، انرژی، حمل‌ونقل، فناوری اطلاعات، شبکه‌های انتقال آب و انرژی، زیرساخت‌های شهری و صنایع فرآیندی مورد استفاده قرار گیرند. این تنوع در حوزه‌های کاربرد، فرصتی بی‌نظیر برای شرکت‌های ایرانی ایجاد می‌کند تا بتوانند در پروژه‌های مختلف در کشورهای مختلف مشارکت داشته باشند. علاوه بر این، صادرات خدمات فنی و مهندسی نه تنها منبع درآمد ارزی است...

ادامه در صفحه ۳